

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ „EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR” ÉS A „SÁROSMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET” KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda:
Megyeház.
Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.
Kiadóhivatal:
Az EPERJESI NÉPBANK helyiségeiben, fűtőcaza 2 ik sz. a.

Megjelen: minden vasárnap.
Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:
Egy évre 5 frt — kr.
Félévre 2 „ 50 „
Negyedévre 1 „ 25 „

Hirdetési díj:
háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.
Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 krajczár.
Nyilttér minden sor 10 kr.

Függelék

Lévay tanár úr az „Eperjesi Lapok” 31. számában közölt cikkéhez.

Mely gondokba ejtett minket Lévay úrnak fent említett cikke: hisz Lévay úr a Széchenyi kör ügyei körül fő-fő intéző, a ki a körülményeket tekintve, teljesen orientálva lehet és van. És mégis búsul, mégis aggódik a kör jövője felett, a kör jelenének a multtal való összehasonlításából csak fájdalmas következtetéseket bír húzni. A kör működésén bizonyos lankadás fogott erőt. Mi ezen vallomást mintegy hivatalos konstatálásának vesszük a tényeknek: a Széchenyi kör is hasonló sorsra jutna, mint más sokféle kör minálunk, a tapasztalt lelkesedés csak szalmatűz lett volna, mint számtalan más esetekben. Nem hihetjük, s nem akarjuk ezt hinni, hisz a kör tagjainak száma folyton gyarapodik, pénzügyi viszonyai a legbrillánsabbak, tehát létezésének s virágzásának két alapfeltétele megvan.

Lévay úr e lankadásnak okait keresvén, azt a közönség azon részének közönyében találja, mely szellemi képességeinek érvényesítésével első sorban hivatva volna a kör életét folytonos pezsgésben tartani.

Őszintén a tisztelt cikkíró nézetét, igen, ezen visszavonulása a szellemi erőnek vétség egyrészt önmagunk iránt, de másrészt hiba a közönséggel szemben is. De úgy hisszük, ez nem egyedül oka annak, hogy az érintett lankadság annyira lábra kapott. S habár Lévay úr ennek okát legkevésbé sem találja a kör tisztí karában, mégis kénytelenek vagyunk bevallani, hogy e tekintetben némileg eltérő nézetben vagyunk. Nem kárhoztatjuk az igen tisztelt tisztí kart, nem akarunk legkevésbé sem gáncsolni ott, a hol az önfeláldozó munkásság, az önzetlen tevékenység csakis elismerést, legmelegebb elismerést követel és parancsol, melylyel mi ez alkalommal is örömet adozunk. De talán szívesen hall a kör igazgatósága hangokat és kívánásokat nem officiosus körökből is. S ezen okból fogjuk a következőkben nézetünket őszintén elmondani.

A Széchenyi-körnek főfeladata: a nemzeti-

get és nemzeti érzelmet fejleszteni, a nemzeti tudomány és művészet iránti fogékonyságot élesíteni és növelni, miért is kell, hogy a körben előadottak, álljanak azok akár felolvasásokból, akár szavallatok és zeneművek előadásából, magukon viseljék a nemzetiesség jellegét, kosmopolitikus színezetűek második, harmadik sorba tartoznak, a mit valaki akárhol és akármikor meghallgathat, annak élvezete ezéjából nem lesz ő a Széchenyi-kör tagja. Tehát első sorban nemzeti jellegét a Széchenyi-körnek.

Továbbá kérjük a körnek tisztikarát összesen és egyenként, hogy legyenek szivesek többi fáradozásaihoz még ezen egyet hozzácsatolni, és a visszavonuló erőket felkeresni, és közreműködésre felszólítani.

Bajoson lehet azt feltételezni, hogy a visszahúzódtó erők önmaguktól fognak fellépésre jelentkezni, mindenesetre fog kelleni azokat felkeresni, felszólítani, — hogy pedig ez megtörténjen, szükséges, hogy a kör igazgatósága közeléjén.

Azonkívül bátorodunk még egy körülményt felemlíteni, mely már magokat az előadásokat illeti. Ujabb időben nagyon is lábra kapott azon szokás, hogy a közreműködőket némesak megtapsolják, hanem nagyobbára hogy voltot öltözték. Mi elsőké vagyunk, kik legszívesebben megtapsolunk minden közreműködőt, mert hiszen minden egyesnek közreműködése élvezetet nyújt nekünk, de nem helyeseltetjük a hogy voltot.

A közreműködők nem művészek, kik pénzért és fizetésért lépnek fel, nagyobb áldozatnak kell azt tekintenünk, s így nem méltányos, hogy megújazzuk a hallottakat. De még azonkívül megesshetik, a mint megessett, hogy az egyik fellépő kap hogy voltot, míg a másik, ki ugyanannyit nyújtott, de kinek talán ninesenek jelen olyan vállalkozó jóakarói, nem hogy voltot öltöztetik; — ezen utolsó közreműködő a Széchenyi-körre elveszett, ezt máskor felléptetni nem sikerül senkinek.

S így ha beteljesedik Lévaynak az óhaja, s ha a Széchenyi-kör tisztikara maga részéről hozzá járul és örökdi a felett, hogy a Széchenyi-kör megtartsa nemzeti jellegét, hogy a visszavonult

közreműködők újra felajánlják közreműködésüket s hogy olyan inczidensek, melyek talán az egyik vagy másik közreműködőt elidegeníthetik, akkor a konstatált lankadás ideig tartott lankadás volt, a kör új életre fog ébredni, a tagok pedig, a kik a kör előadásában nemes élvezetet, kellemes szórakozást fognak találni, számban még inkább gyarapodni fognak.

Haitsch Lajos.

Eperjes városának zárszámadása az 1884. évről.

Eperjes, augusztus 1.

(H. L.) E napokban osztott szét a városi képviselők közt Eperjes városának zárszámadása az 1884-ik évről. Együttal ezen zárszámadás 15 napon át közszemlére kifüggesztetik; de minthogy a hosszú évi tapasztalás bizonyítja, hogy ezen kifüggesztett akár költségelőirányzat akár zárszámadás iránt legkisebb érdeklődés sem uralkodik, a mint felszólítás sem az egyik, sem a másik iránt még sohasem történt valamely adózó részéről, közbe tesszük annak főbb mozzanatait azon czélból, hogy a nagy közönség legalább tájékozottak a városi gazdálkodás iránt.

A bevételek rovatát tekintve, ez két czímet tartalmaz. Ugyanis az 1883-ik évből az 1884-ik évre áthozott követelés, tesz 10986 frt 74¹/₂ krt, ebből tetteleg befolyt 9252 frt 24 krt., úgy hogy a hátralék teszen 1734 frt 50¹/₂ krt oszt. ért.; ezen eredménnyel meg lehetünk elégedve, amennyiben hátralékosok mindig vannak és lesznek, és amennyiben ezen hátralékokban olyan természetű régi követelések is tartalmaztatnak, a melyek bírói egyezés alapján, részletekben törlesztendők.

Az 1884-ik évre lett összesen előirányozva 99828 frt 67 krt., erre befolyt összesen 90542 frt 19 krt., s így a jövő évre átvendő eszelekvő hátralék, illetőleg követelés tesz 9286 frt 48 krt., mely a fentebb kimutatott mult évekből származó hátralékkal, illetőleg követeléssel 1734 frt 50¹/₂ krtal, tesz összes követeléskép 11020 frt 98¹/₂ krt, vagyis

TÁRCZA.

Felvidéken.

Ch. R.-tól.

Elmerengek sokszor e vidéken,
Melyet erdős, lombos hegyek zárnak;
Vadvirányu tarka völgyeibe
Nem hat szava a zajos világnak.

Szép ez a táj árnyas berkeivel, —
De hogyha még százsorta szebb lenne,
Más vidéken csatangoló kedvem
Mégsem tudna gyönyörködni benne

A berkeken el-elzáguld olykor
A felhőknek egy-egy vándor árnya,
Melyet távol — messze délre kerget
Futó szellő pajkoskodó szárnya.

Tele vágygyal sóhajtok utána:
„Eredj s hogyha arra léssen jártod,
Üdvözöld őh a szabad lelkeknek
Szabad röptet adó rónaságot.”

Chalupka Rezső.

A hosszú élet feltételei.

(Dr. Fodor József felolvasásából)

Az akadémia egyik utobbi közülésének utolsó tárgyát dr. Fodor József érdekes és tanulságos értekezése képezte.

A tudós előadó e tanulmányában annak kutatásával foglalkozik, véletlen dolog-e, hogy annyi jelesünk hal meg aránylag fiatalon. Vizsgálódásai czéljára az utolsó 10—15 év alatt Magyarországon, Ausztriában, Német- és Franciaországban, valamint Angliában elhunyt, különböző állásu és foglalkozásu férfiu és nő közül mintegy 15.000-nek életkorát gyűjtötte és hasonlította össze. Földolgozva az adatokat, következő eredményekre jutott:

A társadalom javából elhunyt férfiak közepes kora volt: Magyarországon 59.3 év, Ausztriában 65.1, Németországban 68.01, Angliában 70.6. Ez az adat megdöbbentő. Ugyanazon állásu és foglalkozásu emberek 11.43 évvel élnek hosszabb életet Angliában, mintegy 9 évvel hosszabbat Németországban és mintegy 5.8 évvel hosszabbat Ausztriában, mint Magyarországon. Ha tekintetbe vesszük még, hogy az ember életéből az első 25 esztendő az erő és anyaggyűjtés kora és csak ezután kezdődik a hasznos munka ideje, akkor látjuk, hogy a magyar társadalom kiváló állásu férfiai csupán 34 munkás esztendőt élnek, holott Angliában 45-öt, Németországban 43-at, Ausztriában 40-et.

Tanulságos a következő egybeállítás is: a följegyzett elhunytak között volt 80 év felett: Magyarországon 10.7%, Angliában: 30%, Németországban 17.6%. Tehát nem a véletlen játéka és nem esetlegesség, hogy Magyarországon az élet rövidebb mint p. o. Németországban és kivált Angliában.

Attér azután szerző annak a kérdésnek fejtegetéére, vajjon meg lehet-e hosszabbítani az életet?

Az induktív rendszer alapján a különböző foglalkozásu férfiak között von párhuzamot életkoruk tartamára nézve. Így először az elhunyt magyar tudósok és tanárok közepes kora 51.8 esztendő volt; az angoloké 67.9, a németeké 68.3, a francziáké 71.1, az osztrákoké ellenben 63.4, vagyis hosszabb életűek mint a magyarok: az osztrákok, az angolok, a németek és a francziák. A magyar tudós és tanár 26.8 munkás évvel bír, a franczia 46.1 —közel még egyszer annyival. Nem véletlen tehát a Dumas-k, a Chevreuil-ök, a Buffon-ok kora Franciaországban.

Szellemi munkával foglalkoznak az írók és művészek is, noha az náluk inkább izgató és elevenítő, mint fárasztó. Iróink és művészeink átlagos kora volt 54.4 esztendő, az osztrákoké 61.9, a németeké 64.1, a francziáké 66.1, az angoloké 69.6. A legrosszabb viszony tehát megint Magyarorszá-

gon látható. Az orvosok kora Magyarországon 55, Ausztriában 62.5 év. A bírák közepes kora volt nálunk 60.9 év, Németországban 70.5, Angliában 72.8.

Az államférfiak, ezekhez számítva a főhivatalnokokat és képviselőket is, közepes kora volt Magyarországon 64.3 Ausztriában 66, Németországban 69, Franciaországban 69.5, Angliában 71.1. Itt már Magyarország száma kezd megközelíteni a többiekét.

Megint kisebbedik a különbség a főrangúak és birtokosoknál, kiknek átlagos kora Magyarországon 63.1, Ausztriában 68.3, Angliában 69.4.

Katolikus egyházférfiaink középkora: 67.2 év, más keresztény egyházférfiaké 65, míg az angolországi államvallásu egyházférfiaké: 74.3. Egyházi férfiak közül tehát a katolikusok felülhaladják a más vallásukat magas kor szempontjából s megközelítik a legelőnyösebb korviszonnyal bíró nemzetet, az angolt.

Az osztr.-magyar hadsereg tagjainál közepes kor: 70.2, az angoloknál: 69.5, a francziáknál: 73, a németeknél 73.7 év. A katonaságnál, tehát jóformán egyenlő magas kort érnek el a különböző országbeliek, nyilvánvaló következményeképp annak, hogy nagyjában egyenlő, egészségi szempontból előnyös életmóddal bírnak.

A mi a nőket illeti, az előadó őket két csoportba osztotta u. m.: főrangúak, birtokosok nejére és más osztálybeliek (tanárok, orvosok, ügyvédek, bírák stb.) nejére.

A magyar magasrangú nők közepes kora 63.7 év, az osztrákoké 62.6, a németeké 68.5, az angoloké 73.1 év. Ezek szerint a magyar magasrangú nők korviszonya eléggé kedvező, szemközt a külföldiekkel.

Kevesebb örvendetes jelenséget mutat az úmbar nem főrangúak, de a társadalom magasabb osztályaihoz tartozó magyar nők korviszonya. Ezeknek közepes kora ugyanis 51.6 év, 21.5 évvel kevesebb mint az angoloké. Az utolsó 14 év alatt elhunyt s a lapokban följegyzett írónőink közep-

csak annyit, mint az 1884-iki év elején a múlt évekből áthozott összes követelés tette: az év folyamán alatt tehát a városi pénztári bevétel tette 9252 frt 24 krt és 90542 frt 19 krt, összesen 99794 frt 43 krt, a mi a rendes évi előirányzatnak körülbelül megfelel. Igen nagy hátralék mutatkozik a hasznberek ezimletében, hol is 4371 frt 43 krnyi hátralék van kitüntetve. Az évi összes követelés e ezimen tesz 52541 frt 62 krt, és minthogy a bér-
lők bérleteiket havi részletekben fizetik, az e ezimeni hátralék egy teljes havi részletnek felel meg, miért is a fizetés az egyes bérlőknél erőlyesen sürgetőndő. A többi hátralék legnagyobb részt a városi pénztár rovására esik, mely azonban mint minden évben, a következő év első hónapjaiban szokott befolyjni.

A kiadások rovatában a múlt évből szenvedőleg áthozott tételek mind ki lettek fizetve, az 1884-iki évre pedig előirányoztatott mint összes kiadás 99355 frt 90 kr., s habár kiadott 98348 frt 12 kr., mégis, mert több tételeknél összesen 6882 frt 93 1/2 kr. nagyobb kiadás kívántatott, illetőleg nagyobb szükséglet állott elő, a jövő évre mint szenvedő összeg előirátott 7890 frt 80 1/2 kr., mely a fentebb kimutatott eszelekvő követelésekben találja fedezetét, úgy, hogy az év, könyvvivőileg 3130 frt 18 krnyi többlettel záródik, a mi mindenestre örvendetes eredménynye nevezhető; mert ha az adózó már megbirkózik a 30%-nyi pótlékkal, s azt nagy nehezen előteremti, legyen annak leg-
alább látszatja.

A kiadásokból esik városi tisztviselőkre, szolgálókra, szegődtekre, azoknak lakbéréire, ruházatára, egyszóval azon ezélra, hogy a város közigazgatási s rendeseti gépezete mozgásban tartassék 31.103 frt 67 kr., tehát az összes kiadásoknak csaknem teljes harmadrésze. Nem akarjuk ezuttal e beruházásoknak eredményét kutatni, csak a rendőri szolgálat számainál sóhajtunk fel, kérdezvén: vajlon annyi sok költséggel csak ily eredményt lehet-e elérni, és mikor fognak már a rendeszetünket érő mindennapi panaszok megszűnni?

A kiadások rovatában mint új tárgy fordul elő a esatornaépítés, olyan munkát, melynek erőlyes folytatása a jelen évben a lakosság azon körében is, mely ezen ügyet idegenkedéssel vagy legalább közönynyel fogadta volt, nagy rokonszenvre talált; ösztönszerűleg érzi mindenki, hogy a esatornának mindegyik méterje egy-egy hatalmas tényezője a városi közegészségnek. — A jelenlegi vízvezeték, mely a híres agyagos moslékot szolgáltatja az utcaí medencéknek, 1200 forintba került. Drága portéka! — Egyházi és iskolai ezélokra adatott ki tetteleg 11790 frt 37 1/2 kr.: nagyobb kiadást kívánt még a koldusok ellátása: ezen szükségletre az előirányozott 2605 frt 52 kr. nem volt elégséges, kellett azt még 420 frt 22 krral megtoldani. Legkisebb kifogásunk sines ezen summa ellen, de kell kívánnunk, hogy városunk lakossága, különösen annak azon része, mely a város szélein lakik, e ezimen kétszer ne sarezoltassék meg, először adó útján, másodsor pedig a vidékről betörlő és a lakók igralmát igénybe vevő idegen koldusok által.

Helyeslőleg kell nyilatkoznunk a városi számvevőnek azon eljárása felett, hogy a városi kezelés alatt álló tőkékről is nyujt kimerítő tájékozást, a

kora esupán 48.5 év volt, holott az angol írónőké 73.9, a németeké 68.1. Sőt a följegyzett színész-
nők átlagos kora esupán 45.7 esztendő von, míg a németeké 64.2, az osztrákoké 67.2. Kétségen kívül való tehát, hogy a magya: nők élete, arányítva úgy a magyar férfiakhoz, mint a magyar főrangú nőkéhez és kivált a külföldi nőkéhez, nagyon alacsony.

Az előadottakat összefoglalva látjuk, hogy nálunk egyáltalán alacsonyabb korrall halmak meg az emberek, mint a külföldön; legközelebb áll hozzánk Ausztria, azután Németország, majd Franciaország s végül Anglia.

Legszomorúbb korbéli viszony van a tudósoknál, tanároknál, írók- és művészeknél, orvosoknál, bírák és ügyvédeknel, technikusoknál és kivált ezen osztályok nejeinél: javul a viszony a politikai férfiaknál, a főrangúknál és az egyházfértiáknál, holott a külföldön, nevezetesen Anglia és Franciaországban a tudós, tanár, író, művész stb. vagy ép oly magaskoru, mint az államférti, a főrangú, vagy csak igen kevéssel alacsonyabb koru. Világos tehát, hogy az alacsony középkor nálunk legfőképp a szellemi munkások mostoha, rövid életkora által feltételeztetik.

Mik azonban a rövid élet okai és mik a hosszú élet feltételei?

Erre a kérdésre az előadó így adja meg a feleletet. A rövid élet okai: a hiányos lakásviszonyok, a rossz táplálkozás, ezélszerűtlen életmód, elégtelen kényelmi eszközök stb.; a hosszú életé: a mértékletes élet, az egészséges táplálkozás és lakáskényelem, tisztaság stb. Legfőképp azonban mindkét esetre nézve az öröklés.

Nem csak az életet örökli az ember apától, hanem a testnek azt a szerencsés alkotását is, hogy a megbetegedés ható anyagának képes ellentállani és ellenkezőleg, a ki rövid életű, elgyengült szülőktől származik, magában hordja a rövid élet átkát.

Az élet öröklésének egy bizonyítéka az egyes nemzetek főcsaládjainak régisége.

végén pedig kimutatja a várost terhelő tőkék állapotát; e szerint tartozik a város az 1884-iki év végével 106,352 frt és 43 krral oszt. értékben, mely tőketartozás 5763 frt 51 1/2 krnyi kamatot kívánt az 1884-iki évben. Elvitázhatlan tény, hogy e tartozás tetemes, de elvitázhatlan, hogy nagyobb terhektől sem szabad visszajedni akkor, a midőn a város közjava, a lakosság jóléte és egészsége azt a vízvezetési kérdésben követelni fogja.

A bankók kiállítása.

Kiállításunk egyik legérdekesebb része a pénztézetek pavillonjában az a bankógyűjtemény, a melyben az osztrák-magyar bank papírpénzünk fejlődését gentice tünteti fel. Ime itt hevernek egymás mellett azok a régi jó bankók, a melyek atyáink faradozásainak voltak ezéljai és tárgyai: szegény pénztétek, a melyeknek látása a szemléltő saját-szerű, ironikus részvétellel tölti be, akárcsak furesza ezimozájú mumiákat látva az ember, a miket kihordtak a piacra, hogy a profán tömeg kíváncsisága kielégíttessék. Hiszen tudjuk jól, hogy királyok tetemei ezek, az évezredek bomlasztó erejével hősiesen daczolók, csak hogy sötét siri arszulak és naív pólyaruhájuk a derült verőfényben olyan furesza alakot mutatnak, hogy láttukra az elegikus hangulatba önkénytelenül is belévegyül az írónia gnyos mosolya.

Az első szekrényben ime itt fekszenek a bank első papírpénz formulái, a melyek nyolcezer évvel ezéltől voltak forgalomban. Olyan goromba a papíros, a melyre nyomtatvák, hogy modern sajtos aligha merné az árúját belé göngyölgötni; azután meg ninesen rajtuk semminemű dísz és ék; se szegélyzet, se rajzolt ornamentika, a szinezett kiállításnak pedig éppen semmi nyoma nines. Egy nyolcezerévtől papírlap az egész, a fukar szöveg két soroeskában oda nyomtatva a közepére, abban az esetlen, faragatlan írásban, a mely száz évvel ezéltől divott a nyomdákban. A sorszám tentával van reá írva, ugyszintén az igazgató kaeskarings manupropriája. Puritan, disztelen egyszerűségükön kívül republikánus egyenlőség is jellegzi a bankókat. Ugyanolyan formátlanul nagy volt akkor az ezres, mint a papírpénz minden egyéb fajtája egész le az egyforintosig. És köztük látunk akárhány olyan fajtát is, a mikről a mi nemzedékünknek eddig sejtelme is alig volt: huszonöt forintosok, öt-százforintosok stb.

A második bankó-formuláris már kilenez évvel később támadt és példányai jelentékeny haladást mutatnak technika dolgában. Ez a papírpénz már bir szegélynyel, víznyomattal, — a közepükre pedig halvány pír van odalehelve, mintha szegénykezev pirulának elődeik plebeius egyszerűsége miatt. Innét fogva mindinkább tökélyesül a bankók kidolgozása és minden újabb metamorphozisból egyre stilszerűbb rajzokkal, egyre több allegorikus alakkal díszítve, egyre komplikáltabb technikával kerül elő papírpénzünk.

Itt látjuk egyebek közt a hatvanas évek vöröshasu ötförintosait, a legutóbb elmúlt korszak zöldragyogású tizes bankóját és mindama felejthetetlen alakokat, a mik még rövid pár évtized éltől minden igyekvésünk és iparkodásunk tárgyai vol-

Az apának tehát nemesak arra kell törekednie, hogy gyermekeinek, unokáinak vagyont gyűjtson, hanem egészségének fentartása és fejlesztése által arra is, hogy a hosszú életre reményt, kilátást nyujtson.

Másik kuforrása a mi szellemi munkásaink rövid életének a mostoha ifjusági, a sanyaru tanuló évek. Csak kevés apa bir tanuló gyermeke számára egészséges egzisztenciát, kényelmes és gondos nevelést biztosítani. A legtöbb fiatal ember a szülői háztól távol neveltetik, a hol rendszeren sem a lakás, sem a tisztaság, sem a táplálék, még kevésbé a felügyelet nem kielégítő az ifju morális fejlődésére nézve.

Minő más az élete folyása az angol ifjaknak; kollégiumokban nevelik őket, a melyekhez a magyarországiak nem is hasonlíthatók. Tisztaság, rend, kitünő szellezés, jó táplálék, rendes, nem túlságos munka és mindenekfelett a testgyakorlás minden neme: lovaglás, uszás, labdajáték, vívás stb. És a mi áll az ifjuságnak hazánkban antihygenikus fölnevelésére nézve, nagyrészben áll ugyan az a férfikornak életmódjára is.

A magyar ügyvéd, orvos, bíró, hivatalnok stb. ha foglalkozása teendőit végezte, elmegy a kaszinóba, körbe, klubba — és kártyázik. Ul a füstben és elkártyázik óra és óra hosszant — napról-napra — évről-évre. Egészen más az angol társadalom hasonló állású, foglalkozású férfiuinak az élete. A koesizás, vadászás, lovaglás nem egyes főurak sportja, hanem általános edző időtöltés. Angolország művelt férfiai az edző sport minden nemét kitarással és öntudattal üzik. Nemrég hunyt el Anglia híres postaügyi minisztere, Fawcett. Az angol állusztrált lapok egész életét ábrázolták képekben: ott volt Fawcett mint a esolnakázó egylet működő tagja, felgyürt ingujjal, — Fawcett mint a ericket-klub működő tagja — mint lovagló, koesizó stb. Málunk esolnakozó, ericketező minisztert el sem tudnánk képzelni; kártyázót — igen. (Derülttség.)

Egész társadalmunk ugyszólván lusta. Nines is oly intézményünk, a mi igazán a test egészsé-

gére szolgálna és általán használható lenne. A tornaesarnokok nem pótolják a szabadban való mozgást. Egy árnyékos sától ut ki a budai hegyek közé megbeesülhetlen hygienikus nyeremény lenne a fővárosra nézve.

Mellettük külön szekrényben a jelenleg uralkodó papírpénz dynastia tartja udvarát. A család feje az az arisztokratikus előkelőségű ezres bankó. A látogatók tömege hódolva vonul el e nagy hatalom előtt.

Fővárosi levelek.

IV.

Ismerik önök dr. Török Aurélt? Ezt a lelkes egyetemi tanárt, a ki nem réjiben országos mozgalmat indított meg abból a ezéltől, hogy a Petőfi esontjait összeszedesse? Megvallom eddig-
elé én se igen tudtam többet róla s nem is restellem nagyon ebbeli tudatlanságomat. A koponyatant, mint curiosumot, réj ismerem. Az öreg Lenhossék tudós méréséről is hallottam. Így például ő sütötte ki Deák Ferenczről a koponyája után, hogy okos ember volt. Arra az adomára is emlékszem, mikor a nagy német történetíró, Mommsen, itt jártában ráfogta két múzeumi tisztviselőre, hogy hamisítatlan tatár typosok, s nagyon elhült, mikor br. Eötvös József, akkori cultusministerünk, felvilágosította, hogy az illetők egyenesen Berlinből szakadtak hozzánk. — Ismétlem tehát, hogy eddigelé nem sokat tartottam az anthropologia tudományos értékéről, míg a jelenlegi embertani kiállítás az ellenkezőről meg nem győzött.

Dr. Török kiállítás a hangversenyesarnok emeleti helyiségét foglalja el. Szellemesen és nagy gonddal van összeállítva. Mindjárt a lépesóvel szemben nagy írókból vett klasszikus mondások ékeskednek egy keretben, milyen például ez:

„Ha vétkezel, fiadban bűnhődöl,
Közvényedet ő benne folytatod.”

Madách.

Jobbra egy táblázat a nemzetiségek arányát mutatja. E szerint magyarság dolgában legárvábbul áll Arvamegye; utána következnek: Szepes, Turóc, Sáros stb. megyék, míg a városok közül Versecz, Panesova, Selmeecz, Pozsony a legkevésbé magyarok. Eperjesről nines külön kimutatás. Egy másik táblázat a férfi- és nőnem számarányát mutatja. Kiténik ebből, hogy a nők Magyarországon általában tulnyomó számmal vannak, s a városok közül csakis Hódmezővásárhelyen és Szegeden több a férfi, míg az erdélyi megyék nagy részében a nőnem szaporátlanabb.

Fent a teremben pompás koponyagyűjtemény bilineseli le a néző figyelmét. Ott diszeleg egymás mellett Petrarának, Schillernek és Kantnak gypsból utánzott koponyája. Ez utóbbinak bámulatosan domború homloka van, míg a Petraracé majdnem hegyes szöget képez. Látnivaló tehát, hogy a szerelemhez nem kell annyi ész, mint a philosophiához. Egy másik koponyának a rajza ezt a felírást viseli: „Ereklje a dieső Arpadok véréből.” Allítólag III. Béla királyunk tartogatta benne az agyvelejét. A hátsó fele feltünőleg ki van domborodva, a mi, a koponyatan szerint, jó emlékezőtehetségre mutat. Érdekes hogy fajrokonainknak, a finneknek koponyatypusa nagyon hasonlít e magyar királyéhoz. Az oláhezigánytypus ellenben

gére szolgálna és általán használható lenne. A tornaesarnokok nem pótolják a szabadban való mozgást. Egy árnyékos sától ut ki a budai hegyek közé megbeesülhetlen hygienikus nyeremény lenne a fővárosra nézve.

Ép ily keveset törődnek a test edzésével nőink. Az ő foglalkozásuk országszerte: otthonülés. Az angol nő nem így él. Szereti a szabad természetet, játékokat, lovaglást, az utazást, hegyi tourokat.

Egyetlen örvendetes testmozgást karoltak fel újabb időben hölgyeink is: a koresolyázást. Epen így a tánc is, mely utóbbi azonban inkább luxus nálunk, sem mint az egészség és szórakozás eszköze.

Vannak azonban nemzetünkben is kivételek, akik testmozgást üznek: ezek főnemeseink, férfiak, nők és a katonák. Láttuk, hogy ezek az osztályok egészség és élettartósság tekintetében meg is közelítik az angolokat.

Fejtegetése további folyamán az előadó az ifjuság nevelésének reformját hangoztatja, mint az állam által teendő első lépést és felveti az eszmét, hogy ezélszerű volna Magyarországon is, angol vagy francia rendszerű kollégiumok létesítése.

Tanulságos fejtegetéseit a következőkkel végzi: A magas kor nálunk is elérhető, csak a hygiene elvei szerint kell élni s akarni kell meg nem öregedni.

Akarni? igenis. Az erős akarat, hogy az ember ne érezze, legyözze teste gyengeségét; az erős meggyőződés, hogy az ember életfönala épenséggel ninesen oly rövidre szabva, mint azt rendszeren tapasztaljuk: fenntartja az életerőt.

A mit a chaldeusok, a magusok, az aleyh-misták titkos és bűvös szerekkel óhajtottak elérni s lázas örületes munkával kerestek: az élet hosszabbítását lehet-e elérni? Igenis lehet. Csodás bűvös szerekkel, medicinával ugyan nem, hanem hygienikus életmóddal.

csak annyit, mint az 1884-iki év elején a mult évekből áthozott összes követelés tett: az év folyama alatt tehát a városi pénzüri bevételek tett 9252 frt 24 krt és 90542 frt 19 krt, összesen 99794 frt 43 krt, a mi a rendes évi előirányzatnak körülbelül megfelel. Igen nagy hátralék mutatkozik a haszonberek ezimletében, hol is 4371 frt 43 krnyi hátralék van kiténtetve. Az évi összes követelés e ezimben tesz 52541 frt 62 krt, és minthogy a bér- lők bérleteiket havi részletekben fizetik, az e ezim- eni hátralék egy teljes havi részletnek felel meg, miért is a fizetés az egyes bérlőknél erőlyesen sür- getendő. A többi hátralék legnagyobb részt a városi pótlék rovására esik, mely azonban mint minden évben, a következő év első hónapjaiban szokott befolyjni.

A kiadások rovatában a mult évből szenved- dőleg áthozott tételek mind ki lettek fizetve, az 1884-ik évre pedig előirányoztatott mint összes kiadás 99355 frt 90 kr., s habár kiadott 98348 frt 12 kr., mégis, mert több tételeknél összesen 6882 frt 93 1/2 kr. nagyobb kiadás kívántatott, ille- tőleg nagyobb szükséglet állott elő, a jövő évre mint szenvedő összeg előirátott 7890 frt 80 1/2 kr., mely a fentebb kimutatott eselekvő követelésekben találja fedezetét, úgy, hogy az év, könnyvívóleg 3130 frt 18 krnyi többlettel záródik, a mi minden- esetre örvendetes eredménynnek nevezhető; mert ha az adózó már megbirkózik a 30%-nyi pótlékkal, s azt nagy nehezen előteremti, legyen annak leg- alább látszatja.

A kiadásokból esik városi tisztviselőkre, szol- gákra, szegődtekre, azoknak lakbéréire, ruházatára, egyszóval azon ezélra, hogy a város közigazgatási s rendészeti gépezete mozgásban tartassék 31.103 frt 67 kr., tehát az összes kiadásoknak csaknem teljes harmadrésze. Nem akarjuk ezuttal e beruhá- zásoknak eredményét kutatni, csak a rendőri szol- gálat számainál sóhajtnak fel, kérdezvén: vajlon annyi sok költséggel csak ily eredményt lehet-e elérni, és mikor fognak már a rendészetünket érő mindennapi panaszok megszűnni?

A kiadások rovatában mint új tárgy fordul elő a esatornaépítés, olyan munkálat, melynek erő- lyes folytatása a jelen évben a lakosság azon köré- ben is, mely ezen ügyet idegenkedéssel vagy leg- alább közönynyel fogadta volt, nagy rokonszenvre talált; ösztönyszerűleg érzi mindenki, hogy a esa- tornának mindegyik méterje egy-egy hatalmas tényezője a városi közegészségnek. — A jelenlegi vízvezeték, mely a híres agyagos moslékot szolgál- tatja az utcai medencéknek, 1200 forintba került. Drága portéka! — Egyházi és iskolai ezélokra adatott ki tetteleg 11790 frt 37 1/2 kr.; nagyobb kiadást kívánt még a koldusok ellátása: ezen szük- ségre az előirányozott 2605 frt 52 kr. nem volt elégséges, kellett azt még 420 frt 22 krral meg- toldani. Legkisebb kifogásunk sincs ezen summa ellen, de kell kívánnunk, hogy városunk lakossága, különösen annak azon része, mely a város szélein lakik, e ezimben kétszer ne sarezoltassék meg, elő- ször adó után, másodsor pedig a vidékről betoluló és a lakók irlalmát igénybe vevő idegen koldu- sok által.

Helyeslőleg kell nyilatkozunk a városi szám- vevőnek azon eljárása felett, hogy a városi kezelés alatt álló tőkékről is nyújt kimerítő tájékozást, a

kora esupán 48.5 év volt, holott az angol irónoké 73.9, a németeké 68.1. Sőt a följegyzett színész- nök átlagos kora esupán 45.7 esztendő volt, míg a németeké 64.2, az osztrákoké 67.2. Kétségen kívül való tehát, hogy a magyar nők élete, arányitva úgy a magyar férfiakhoz, mint a magyar főrangú nőkéhez és kivált a külföldi nőkéhez, nagyon alacsony.

Az előadottakat összefoglalva látjuk, hogy nálunk egyáltalán alacsonyabb korrak halmak meg az emberek, mint a külföldön; legközelebb áll hoz- zánk Ausztria, azután Németország, majd Francia- ország s végül Anglia.

Legszomorúbb korbéli viszony van a tudósok- nál, tanároknál, írók- és művészeknél, orvosoknál, bírák és ügyvédeknel, technikusoknál és kivált ezen osztályok nejeinél: javul a viszony a politikai fér- fiaknál, a főrangúnakl és az egyházférfiaknál, ho- lott a külföldön, nevezetesen Anglia és Francia- országban a tudós, tanár, író, művész stb. vagy ép oly magaskoru, mint az államférfi, a főrangú, vagy csak igen kevéssel alacsonyabb koru. Világos te- hát, hogy az alacsony középkor nálunk legfőképp a szellemi munkások mostoha, rövid életkora által feltételeztetik.

Mik azonban a rövid élet okai és mik a hosszú élet feltételei?

Erre a kérdésre az előadó így adja meg a feleletet. A rövid élet okai: a hiányos lakásviszo- nyok, a rossz táplálkozás, ezélszerűtlen életmód, elégtelen kényelmi eszközök stb.; a hosszú életéi: a mértékletes élet, az egészséges táplálkozás és la- káskényelem, tisztaság stb. Legfőképp azonban mindkét esetre nézve az öröklés.

Nem csak az életet örökli az ember apától, hanem a testnek azt a szerencsés alkotását is, hogy a megbetegedés ható anyagának képes ellent- állani és ellenkezőleg, a ki rövid életű, elgyengült szülőktől származik, magában hordja a rövid élet átkát.

Az élet öröklésének egy bizonyítéka az egyes nemzetek főcsaladjainak régisége.

végén pedig kimutatja a várost terhelő tőkék álla- potát; e szerint tartozik a város az 1884-ik év végével 106,352 frt és 43 krral oszt. értékben, mely tőketartozás 5763 frt 51 1/2 krnyi kamatot kívánt az 1884-ik évben. Elvitázhatlan tény, hogy e tartozás tetemes, de elvitázhatlan, hogy nagyobb terhektől sem szabad visszajedni akkor, a midőn a város közjava, a lakosság jóléte és egészsége azt a vízvezeteki kérdésben követelni fogja.

A bankók kiállítás.

Kiállításunk egyik legérdekesebb része a pénztintezetek pavillonjában az a bankógyűjtemény, a melyben az osztrák-magyar bank papírpénzünk fejlődését gentice tünteti fel. Ime itt hevernek egy- más mellett azok a régi jó bankók, a melyek atyá- ink faradozásainak voltak ezéljai és tárgyai: szegény pénztetek, a melyeknek látása a szemléltő saját- szerű, ironikus részvétellel tölti be, akárcsak furesa eziczmájú mumiákat látna az ember, a miket ki- hordtak a piacra, hogy a profán tömeg kíváncsi- sága kielégíttessék. Hiszen tudjuk jól, hogy kirá- lyok tetemei ezek, az évezredek bomlasztó erejével hősiesen daczolók, esakhogy sötét siri arculatuk és naív pólyaruhájuk a derült verőfényben olyan furesa alakot mutatnak, hogy láttukra az elegikus hangu- latba önkénytelenül is belévegyül az írónia gnyos mosolya.

Az első szekrényben ime itt fekszenek a bank első papírpénz formulái, a melyek nyolczvan évvel ezéltől voltak forgalomban. Olyan goromba a pa- piros, a melyre nyomtatvák, hogy modern sajtos aligha merné az áruját belé göngyölgetni; azután meg nincsen rajtuk semminemű dísz és ék; se szegélyzet, se rajzolt ornamentika, a színezett ki- állításnak pedig éppen semmi nyoma nincs. Egy nyolczadrétű papírlap az egész, a fukar szöveg két soroeskában oda nyomtatva a közepére, abban az eseten, faragatlan írásban, a mely száz évvel ezé- lőt divott a nyomdákban. A sorszám tentával van reá írva, ugyszintén az igazgató kaeskarings man- nupropriája. Puritán, disztelen egyszerűségükön kívül republikánus egyenlőség is jellegzi a bankó- kat. Ugyanolyan formátlanul nagy volt akkor az ezres, mint a papírpénz minden egyéb fajtája egész le az egyforintosig. És köztük látunk akárhány olyan fajtát is, a mikről a mi nemzedékünknek eddig sejtelme is alig volt: huszonöt forintosok, öt- százförintosok stb.

A második bankó-formuláris már kilenez év- vel később támadt és példányai jelentékeny hala- dást mutatnak technika dolgában. Ez a papírpénz már bir szegélynyel, víznyomattal, — a közepükre pedig halvány pír van odalehelve, mintha szegény- keze pirulának elődeik plebeius egyszerűsége miatt. Innét fogva mindinkább tökélyesül a ban- kók kidolgozása és minden újabb metamorphozisból egyre stilszerűbb rajzokkal, egyre több allegorikus alakkal díszítve, egyre komplikáltabb technikával kerül elő papírpénzünk.

Itt látjuk egyebek közt a hatvanas évek vö- rösasu ötforintosait, a legutóbb elmúlt korszak zöldragyogásu tizes bankóját és mindama feljthe- tetlen alakokat, a mik még rövid pár évtized előtt minden igyekvésünk és iparkodásunk tárgyai vol-

Az apának tehát nemcsak arra kell töreked- nie, hogy gyermekeinek, unokáinak vagyont gyűjt- sön, hanem egészségének fentartása és fejlesztése által arra is, hogy a hosszú életre reményt, kilátást nyujtsön.

Másik kutforrása a mi szellemi munkásaink rövid életének a mostoha ifjusági, a sanyaru ta- nuló évek. Csak kevés apa bir tanuló gyermeke számára egészséges existenciát, kényelmes és gon- dos nevelést biztosítani. A legtöbb fiatal ember a szülői háztól távol neveltetik, a hol rendszeren sem a lakás, sem a tisztaság, sem a táplálék, még ke- véssébb a felügyelet nei kielégítő az ifju morális fejlődésére nézve.

Minő más az élete folyása az angol ifjak- nak; kollégiumokban nevelik őket, a melyekhez a magyarországiak nem is hasonlíthatók. Tisztaság, rend, kitünő szellem, jó táplálék, rendes, nem tul- ságos munka és mindenekfelett a testgyakorlás minden neme; lovaglás, uszás, labdajáték, vívás stb. És a mi áll az ifjuságnak hazánkban antihy- gienikus fölnevelésére nézve, nagyrészben áll ugyan az a férfikornak életmódjára is.

A magyar ügyvéd, orvos, bíró, hivatalnok stb. ha foglalkozása teendőit végezte, elmegy a kaszi- nóba, körbe, klubba — és kártyázik. Ul a füstben és elkártyázik óra és óra hosszat — napról-napra — évről-évre. Egészen más az angol társadalom hasonló állásu, foglalkozásu férfiuinak az élete. A kocsizás, vadászás, lovaglás nem egyes főurak sportja, hanem általános edző időtöltés. Angolország művelt férfiai az edző sport minden nemét kitarással és öntudattal üzik. Nemrég hunyt el Anglia híres postaügyi minisztere, Fawcett. Az angol állusztrált lapok egész életét ábrázolták képekben; ott volt Fawcett mint a esolnakázó egylet működő tagja, felgyürt ingujjal, — Fawcett mint a ericket-klub működő tagja — mint lovagló, kocsizó stb. Málunk esolnakozó, ericketező minisztert el sem tudnánk képzelni; kártyázót — igen. (Derültség.)

Egész társadalmunk ugyszólván lusta. Nincs is oly intézményünk, a mi igazán a test egészé-

re szolgálna és általán használható lenne. A tor- naesarnokok nem pótolják a szabadban való moz- gást. Egy árnyékos sítáló ut ki a budai hegyek közé megbeesülhetlen hygienikus nyeremény lenne a fővárosra nézve.

Mellettük külön szekrényben a jelenleg ural- kodó papírpénz dynastia tartja udvarát. A család feje az az arisztokratikus előkelőségű ezres bankó. A látogatók tömege hódolva vonul el e nagy ha- talom előtt.

Fővárosi levelek.

IV.

Ismerik önök dr. Török Aurélt? Ezt a lel- kes egyetemi tanárt, a ki nem régebien országos mozgalmat indított meg abból a ezéltől, hogy a Petőfi esontjait összeszedesse? Megvallom eddig- elé én se igen tudtam többet róla s nem is res- tettem nagyon ebbeli tudatlanságomat. A koponya- tant, mint curiosumot, rég ismerem. Az öreg Lenhossék tudós méréseiről is hallottam. Így pél- dával ő sütötte ki Deák Ferenczről a koponyája után, hogy okos ember volt. Arra az adomára is emlékszem, mikor a nagy német történetirő, Momm- sen, itt jártában ráfogta két múzeumi tisztviselőre, hogy hamisítatlan tatár typosok, s nagyon elhült, mikor br. Eötvös József, akkori cultusministerünk, felvilágosította, hogy az illetők egyenesen Berlinből szakadtak hozzánk. — Ismételtem tehát, hogy ed- digelé nem sokat tartottam az anthropologia tudó- mányos értékéről, míg a jelenlegi embertani ki- állítás az ellenkezőről meg nem győzött.

Dr. Török kiállítás a hangversenyesarnok emeleti helyiségét foglalja el. Szellemesen és nagy gondal van összeállítva. Mindjárt a lépcsővel szemben nagy írókból vett klasszikus mondások ékeskednek egy keretben, milyen például ez:

„Ha vétkezel, fiadban bünhődöl,
Köszvényedet ő benne folytatod.”

Madách.

Jobbra egy táblázat a nemzetiségek arányát mutatja. E szerint magyarság dolgában legárváb- bül áll Arvamegye; utána következnek: Szepes, Turóc, Sáros stb. megyék, míg a városok közül Versecz, Panesova, Selmeecz, Pozsony a legkevésbé magyarak. Eperjesről nincs külön kimutatás. Egy másik táblázat a férfi- és nőnem számarányát mu- tatja. Kiténik ebből, hogy a nők Magyarországon általában tulnyomó számmal vannak, s a városok közül csakis Hódmezővásárhelyen és Szegeden több a férfi, míg az erdélyi megyék nagy részében a nőnem szaporátlanabb.

Fent a teremben pompás koponyagyűjtemény bilineseli le a néző figyelmét. Ott díszeleg egymás mellett Petrarcának, Schillernek és Kantnak gyps- ből utánzott koponyája. Ez utóbbinak bámulato- san domború homloka van, míg a Petrarcéé majd- nem hegyes szöget képez. Látnivaló tehát, hogy a szerelemhez nem kell annyi ész, mint a philo- sophiához. Egy másik koponyának a rajza ezt a felírást viseli: „Ereklje a dieső Arpádok véréből.” Allitólág III. Béla királyunk tartogatta benne az agyvelejét. A hátsó fele feltünőleg ki van dom- borodva, a mi, a koponyatan szerint, jó emlékező- tehetségre mutat. Érdekes hogy fajrokainknak, a finneknek koponyatypusa nagyon hasonlít e ma- gyar királyéhoz. Az oláhezigánytypus ellenben

gére szolgálna és általán használható lenne. A tor- naesarnokok nem pótolják a szabadban való moz- gást. Egy árnyékos sítáló ut ki a budai hegyek közé megbeesülhetlen hygienikus nyeremény lenne a fővárosra nézve.

Ép ily keveset törődnek a test edzésével nőink. Az ő foglalkozásuk országszerte: otthonülés. Az angol nő nem így él. Szereti a szabad termé- szetet, játékokat, lovaglást, az utazást, hegyi tou- rokat.

Egyetlen örvendetes testmozgást karoltak fel újabb időben hölgyeink is: a korecsolyázást. Epen így a tánc is, mely utóbbi azonban inkább luxus nálunk, sem mint az egészség és szórakozás esz- köze.

Vannak azonban nemzetünkben is kivételek, akik testmozgást üznek: ezek főnemeseink, férfiak, nők és a katonák. Láttuk, hogy ezek az osztályok egészség és élettartósság tekintetében meg is köze- litik az angolokat.

Fejtegetése további folyamán az előadó az ifjuság nevelésének reformját hangoztatja, mint az állam által teendő első lépést és felveti az eszmét, hogy ezélszerű volna Magyarországon is, angol vagy francia rendszerű kollégiumok létesítése.

Tanulságos fejtegetéseit a következőkkel végzi: A magas kor nálunk is elérhető, csak a hygiene elvei szerint kell élni s akarni kell meg nem öregedni.

Akarni? igenis. Az erős akarat, hogy az em- ber ne érezze, legyözze teste gyengeségét; az erős meggyőződés, hogy az ember életfonalá épenséggel nincsen oly rövidre szabva, mint azt rendszeren ta- pasztaljuk: fenntartja az életerőt.

A mit a chaldeusok, a magusok, az aleyhi- misták titkos és bűvös szerekkel óhajtottak elérni s lázas örületes munkával kerestek: az élet hosz- szabbítását lehet-e elérni? Igenis lehet. Csodás bűvös szerekkel, medicinával ugyan nem, hanem hygienikus életmóddal.

egészen ázsiai jellegű s különösen a japánra utal, míg a kínaiak homloka már sokkal domborúbb.

A régi népek közül legjobban megközelíti a derékszöveget az egyiptomi és ó-görög fej.

A mongol koponya szintén igen tökéletes s épen nem igazolja a „kutyafejű tatár” elnevezést. Csak a szemgödörök öblösek tulságosan. A mi a modern népeket a más világreszeliektől kiválóan megkülönbözteti, az az állkapca. A vad népek fogai annyira előre szöknek s oly hegyesek, hogy az ember szinte látni véli, a mint a nyers húst szétmarmezangolják. Csontvázakból is igen szép példányokat lehet látni. Szent István és I. Endre idejéből hatalmas, természet alakok maradnak. Ezek bizonyosan még a „fehér ló” husán vették fel annyira magokat. De valamennyit túlhaladja egy Aquincumban talált római férfi esontváza. Ha a legiók mind ilyen szilias legényekből álltak, nem csodálom, hogy az egész föld kerekességét meghódították. Végül a tudós tanár bemutatja még az ő anthropologiai műszereit is.

Különb. dr. Török, ugy látszik, nem tartja esalhatatlannak a tudományát s nem hódol annak a nézetnek, mintha az ember összes szellemi tevékenysége egyenesen a test szervezetétől függne. Ellenkezőleg azt tartja, hogy az éghajlat, életmód, sőt még a jellem és erkölcsök is módosítólag hathatnak egy-egy faj típusának a kialakulására. Erre mutatnak legalább azok a feliratok, melyekkel a terem falai tele vannak aggratva, többek közt Micheletnek a következő mondása is: „Fajunk diésőségének jogezime.” „Qui rassurait l'Allemagne? Un mur sans doute, ce mur vivant de la Hongrie qui, deux fois, contre les Tartares, contre les Turcs couvrit le chrétienté. Paysétrange nù tout homme trouvait juste et simple de mourir en bataille, comme étaít mort son père.” Nos, ha csakugyan ez „fajunk diésőségének jogezime”, akkor jó lesz gondolkodni politikusainknak egy kissé az „ötödik korosztályon!”

Albert József.

Különfélék.

Hymen. Löcsén Görgey Gizella k. a. és dr. Bethlentaly György aranyos-maróthi tszéki bíró jegyet váltottak.

Áthelyezés. Gerevics Gusztáv, az eperjesi kir. gimnázium rendes tanára, a fehértemplomi gimnáziumhoz lett áthelyezve s egyúttal a helyettes igazgatói teendőket megbízva.

A mi postánk. Ugy látszik, ezen rubrika állandó czikké akar fejlődni lapunkban. Egy minapi számban atunk kifejezést azon elégtelenségnek, mely uralkodik közönségünkben a felett, hogy a posta helyiségekoda, a hol vannak, és oly módon a mint vannak, lettek elhelyezve. Az uralkodó forrásban valóságos hősi elhatározás kívánatik arra,

hogy az ember a postát akár az egyik, akár a másik bejárattal megközelítse. Ma újabb esetekről kell megemlékeznünk, melyeknek kvalifikációját nem akarjuk megkísérteni. Történt és történi folyvást, hogy egyesek 5 óra után, fél 6 órakor sietnek a postára, hogy értékküldeményt feladjanak. Hyenkor az előcsarnokban rendesen nagy a tolongás. Ez mellékes, a szegény ember megtüri s meghúzódik egy sarokba, várván hogy a tolongás apad, s akkor ő is hozzá fér az annyira áhított ablakhoz. De im a gyarló laikus gondol, a postai gondviselés másképp intézkedik, mert őti a 6-ik órát, a postatiszt beesapja a várakozó előtt az ablakot, s ő elmehet, s másnap adhatja fel pénzét, megtoldva, mert hisz a pénzküldemény váltó kiegyenlítésre volt szánva, mely váltó időközben, mert fedezet nem érkezett, meg lett óvatolva. Méltányoljuk a postatisztnek nehéz hivatalát, de a publikumnak is vannak igényei, s ezen igények kielégítésére szolgál a posta intézménye is. Ha a 6-ik óra a hivatalos záróra, akkor állítsanak 6 órakor a külső ajtóhoz baktort, a ki az elkészíteteket elutasítsa, de hogy ember, a ki 1/2 6-tól bent izzad az előcsarnokban, csak úgy elűtessék, az talán még sincs befoglalva a postai szabályzatban. A publikum indignálva van ezen eljárás felett, s hogy e bajon segítsék, hozzuk a dolgot a nyilvánosság elé, várva a kellő intézkedéseket.

Szekesői hid. Az éveken át húzódtott szekesői hid ügye, végre elintéztést nyert, a megtartott árlejtés eredménye a közlekedési miniszter által jóváhagyatván, a végleges szerződés e napokban iratolt alá a vállalkozó Goldlust és társa, s Szendrovits-Moskovitz társas czégek által. Ezek szerint a hid 84 méter hosszúsággal fog birni, a jelenlegi hid talpa felibe jóval magasabbra fog építtetni, és a mostani hidon alul fog elhelyeztetni. Az egész munkának jövő őszig befejezettnak kell lenni, miért is a vállalkozók nagy erővel fognak a munkába már a legközelebbi hétfőn.

Hangverseny és műkedvelői előadás — a bártfai fürdőben Habár a társasélet a bártfai fürdőben igen kedélyes és ott csakis az unatkozik, ki a társaságtól elvonul és szándékosan unatkozni akar, a szép, nemes és jó iránt finom érzékkel bíró női közönség még előadások, hangversenyek stb. rendezése által is emeli a fürdőélet kelleméit. A hét folyamában is igen szépen sikerült hangverseny volt. A résztvevő hölgyek szíves közreműködésükkel élvezetes estélyt szereztek a vendégeknek. Ide iktatjuk a hangverseny műsorát. 1) „Rigoletto” ábránd. Liszt-től; zongorán előadta Csarada Géza úr. 2) „Hab in der Brust ein Vögelein”. Hölzeltől: „Liebes Treue”, Brahms-tól; énekelte Ráth Margit k. a. 3) „Magyar ábránd” Székelytől; zongorán előadta Nemes Ilona k. a. 4) „Aria „Les Albigeois” operából, S. de Swert-től; „Mein Lied”, Gumbert-től; énekelte Müller Emmy k. a. 5) „Egy kis vihar”, Dreyfuss A.-től; előad-

ták: Vadnay Margit k. a. és Csarada Imre úr. 6) „Bécsi couplettek”, előadta Csarada Imre úr. 7) „Ich liebe dich”, Grieg-től; „Sommerabend”, Lassen-től; énekelte Müller Emmy k. a. 8) „Meglepetés”, előadták többen. — A közönség sűrű tapsokkal tejezte ki a megérdemelt elismerést.

A bártfai fürdőben július 31-ig 392 családnak 948 személyivel van bejegyezve. A szép idő daczára egyes vendégek már haza felé kezdenek szállingózni.

A czeméthei fürdő részvénytársaság augusztus 9-én tartja rendes nyári közgyűlését, melynek főtárgyát fogja képezni az igazgatóság által indítványozott új építés; ez fogna állani egy tágas és mégis minden tekintetben igen kényelmes lakházból, mely magában fog foglalni földszint és részben emeletben is 16 szobát, mindegyik szoba egy hálószobával, — az egész épületen pedig 5 verendával.

Kolozsvári felsőbb kereskedelmi iskola. Ezen iskolánál, mely tökéletesen egyrangú a budapesti kereskedelmi akadémiával és 3 évi tanfolyammal bír, a beiratások folyó évi szeptember 1—5-ig eszközöltetnek; felvehetőek azok, kik a gymnazium, real vagy polgári iskola négy alsó osztályát végezték. Az érettségi vizsgát kiállottak számára külön egy évi tanfolyam rendeztetik be. A tandíja három éves tanfolyamban egy évre 40 frt, az egy éves tanfolyamban pedig 80 frt o. é. Bővebb értesítést nyújtó évi értesítővel szolgál készségesen Kiss Sándor igazgató-tanár. Ajánljuk az érdekelteknél azon ifjak számára, kik magukat a keleti kereskedelemre akarják képezni, egy külön 4-ik nem kötelező tanfolyam fog nyitni.

A miskolezi veres-kereszt egyesület ma Diósgyőrött fényes népünnepélyt rendez, saját pénztára javára.

A Tóthsovári bíró Potoesnák György, valamint az erre felkért hités is megtagadta a hivatalos járőrséget teljesített esendőröknek a közreműködést a körül, hogy a tilalmas helyen fogantatott kenderáztatást ellenőrizzék, miért is a bíró, ki maga kenderáztatáson, a nevezett helyen rajta kapott, az illető hatóságnak feljelentetett.

Magyar gazdák congressusa. A változott viszonyok, mint némely országok túltermelése, mely legszorítja a magyar termelést eddigi piacairól, valamint a nyugati piacok felemelt vámadója, kényszerítik a magyar gazdát, hogy jövője biztosításáról maga gondoskodjék. Ezen czézből szándékolatik egy gazdasági congressus tartása f. évi október hó első napjaiban, melynek programjáról bővebben fogunk szólni egy jövő számunkban.

Felolós szerkesztő: **Hedry Bertalan.**

Kiad. tulajdonos: **Haitsch Lajos.**

HIVATALOS ROVAT.

703. 1885. tkvsz.

1103. sz. 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A kis-szebeni kir. járásbírószék mint telekönnyvi hatóság közhírré teszi, hogy Singer Mór végrehajtónak nehái Siehmann Krakovszky Mária hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 50 frt tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a kis-szebeni kir. bíróság területén lévő Kis-Szeben városában fekvő, a kis-szebeni 157 sz. tjkvbeni 293. hrsz. a. ház és belsejére az árverést 720 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a f. nnebb megjelölt ingatlan az 1885. évi sept. hó 23-ik napján reggeli 9 órakor e tkvi hatóság írodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 72 frt készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéseiről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. bíróság tkvi hatóság Kis-Szebenben 1885. évi június hó 20.

Tahy,
kir. aljárásbíró.

6236. 1885. polg. szhoz.

1102. sz. 1—1

Árverési hirdetmény.

Az eperjesi kir. törvényszék, mint esődbíróság kiküldötte részéről közhírré tétetik, miszerint vagyonbukott Herskovics Mór által a n.-sárosi műmalom részvény társaságnál kézi zálogképen letéteményezett következő ingóságok u. m.

1. 2 drb lipót-szt.-miklósi 172. és 173. számú takarékpénztári részvény.

2. 3. drb esányi malom 153. 154. és ugy 297-ik sz. részvény.

3. 2 drb n.-sárosi 988 és 989-ik számú műmalom részvény f. évi augusztus hó 10-én d. előtti 9 órakor a n.-sárosi műmalom eperjesi htlos. helyiségében a név értéknek megfelelő kikiáltási ár mellett elfognak adatni.

Kir. törvényszék Eperjesen, 1885-ik évi július hó 31-ik napján.

Szeredynszki,
törvénzéki kiküldött.

317. sz. Bv.

1101. sz. 1—1

Árverési hirdetmény.

Alólirott kir. végrehajtó közhírré teszi, miként a bécsi es. k. keresk. bíróságnak 118. 566. sz. végzése által Paschkisch és Schik czég javára Fridman E. eperjesi lakos ellen 441 frt és jár. erejéig elrendelt végrehajtás fogantatása alkalmával bíróság lefoglalt és 346 frtba becsült férfiruha keszletből álló ingóságok f. évi augusztus hó 11-én d. e. 9 órakor Eperjesen nyilvános árverés útján becsáron alól is elfognak adatni.

Eperjes, 1885. július 30-án.

Prestsák József,
kir. végrehajtó

3710. 1885. tk. szám

1104. sz. 1—1

Hirdetmény.

Az eperjesi kir. törvényszék telekönnyvi osztálya részéről közhírré tétetik, miszerint Podhorányi Balint eperjesi la osnak önkéntes árverési ügyében:

1-ör. Elárvereztetik Eperjes város 1149 és 1316. sz. telekjegyzőkönyvébeni 1644, 1645, 1766, 1658, 1642. hr. számú, Podhorányi Balint nevén álló ingatlan.

2-ör. Kikiáltási ár 670 frt, 856 frt 10 kr., 650 frt 25 kr., 133 frt és 681 frt 25 kr.

3-ör. Az árverés a kebelheli telekönnyvi hivatalban 1885. évi sept. hó 30-ik napjának délelőtti 9 órajakor megtartatik.

4-er. Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 5%-át készpénzben vagy óvadékpapírban bánatpénzül letenni.

5-ör. A vételár egyenlő részletekben és pedig 1-ő részlet egy hó, a 2-ik két hó és a 3-ik három hónappal leütéstől számítva 6% kamatokkal, az eperjesi kir. adó, mint leteti hivatalba lefizetendő, bánatpénz az utolsó részletbe beszámítatik.

6-ör. A feltételek alulírott hatóságnál megtekinthetők.

7-er. Eladó 15 nap alatt az árverést jóváhagyni, vagy annak el nem fogadása iránt nyilatkozni tartozik.

Kir. törvényszék mint telekönnyvi hatóság Eperjesen 1885. évi június hó 25-én.

Makóviczky
kir. törv. jegyzőhelyettes.

Palugyay,
kir. törv. elnök.

NEM HIVATALOS ROVAT.

BUDAPEST, **KOTZÓ PÁL** üllői-út 18. sz.

!! Tessék megtekinteni gépraktáromat !!

nem csaló külsejű fényezett „kikiáltási gépek”, hanem eladásra szánt gépek vannak felállítva.

!! Különös figyelemre méltók !!

R. GARRETT & SON R. GARRETT & SON

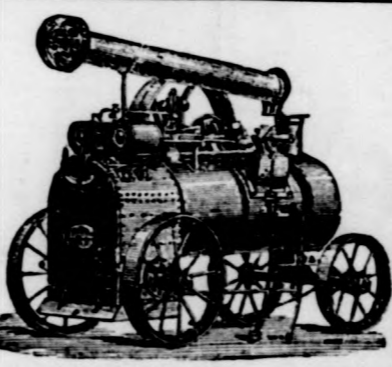
Compound gőzmozgonyait

40% tüzelőanyag takarítással

kitűnő gőzmozgonyai

könnyen hozzáférhető, kiváló szilárd, tartányok nélkül hajlított fedelű tüszekrényvel.

Lezállított árak.

10—7

!! Tessék megtekinteni gépraktáromat !!

hol a gyakorlatban legjobbnak elismert gépek kiválóan hatók, megvehetőek és azonnal átvehetőek.

!! Különös figyelemre méltók !!

R. GARRETT & SON

világhírű cseplői

szab. 4-szer fordítható acél dob-sinekekkel. Többet és jobban dolgozni egy gyártmány sem képes.

JÁRGÁNYCSÉPLŐI

tisztító szerkezet és anélkül kapcsolásban Kotzó-féle szabad.

harangjörgányokkal

stb. stb.

Kedvező fizetési feltételek.

